

Nieuw Ensemble vindt verrassingen over de grens

Muziek

Gehoord: ZaterdagMatinee 1 mrt Concertgebouw Amsterdam, Nieuw Ensemble olv Ed Spanjaard, Kyoko Kawamura koto en zang, Jeroen den Herder, cello met Takemitsu, Hosokawa, Feldman, Sharman en Larcher. 4 mrt Groningen, 5 mrt Utrecht/Leidsche Rijn. Radio 4: di 20 uur.

Met niet minder dan twee wereldpremières trad het Nieuw Ensemble onder leiding van zijn vaste dirigent Ed Spanjaard aan tijdens de ZaterdagMatinee in het Amsterdamse Concertgebouw. Beide premièeres waren het resultaat van rechtstreekse opdrachten aan buitenlandse componisten. Het siert de leiding van de ZaterdagMatinee en het Nieuw Ensemble dat ze over de grenzen heen durven te kijken, en daar willen investeren waar zich interessante muzikale ontwikkelingen voordoen.

De keuze een nieuw werk te bestellen bij de Tiroler Thomas Larcher - die zich ook als pianist doet gelden - bleek namelijk een gouden greep. Zelden hoorde ik zo'n rake compositie

bij het Nieuw Ensemble, dat toch niet benauwd is nieuwe muziek de wereld in te helpen. 'Nocturne-In-somnia' begint met een reeks lage, soepel in elkaar overlopende akkoorden als in een koraal. Subiet wordt duidelijk dat deze componist zijn muzikale bakermat kent en waardeert, maar die ook weet te overstijgen. Er ontwikkelt zich een muziek van hoge en lage klanken, zonder 'midden', als ware dat een 'no-go area'. Een enkele accordeon kruidt geraffineerd hoge strijkersklanken die als een soort aura een permanent waas vormen. Voordat de beginakkoorden in andere vorm terugkeren, trakteert de componist op een curieuze fantasie van metaalachtige klanken. Voi verrassing en vol leven deze nieuwe compositie, die het Nieuw Ensemble schitterend en ingetogen vertolkte.

Rijke kleuringen - maar dan zonder de syntaxis van onze vertrouwde Westerse akkoorden - vinden we ook terug in het werk van de Japanner Toru Takemitsu, een impressionist die zijn voorbeeld Debussy op volstrekt eigen wijze wist te vertalen. Met 'Rain coming' en 'Tree Line' uit de ja-

ren tachtig begon en eindigde dit fantasievolle programma, dat was opgehangen aan de bewondering die de inmiddels ook overleden componisten Takemitsu en Feldman voor hun oudere collega Sibelius bleken te delen.

Van Feldman klonk daarom 'Madame Press died last week at ninety' - een introspectieve hommage aan zijn pianolerares van wier overlijden hij per telefoon hoorde. Spannend en inventief wat Feldman met een simpel basisgegeven - een koekoeksroep - weet te doen. Daar kunnen de overige twee componisten van het programma nog wat van leren. 'In Ajimano' van Takemitsu's jongere landgenoot Hosokawa klonk van meet af aan te bedacht en ook het opdrachtwerk van de Canadees Rodney Sharman vermocht niet bijster te boeien. Een te starre, rituele benadering van een interessant uitgangspunt kenmerkte zijn recente 'Departures'. Het mocht het heerlijke, klankrijke en integere musiceren waarmee dirigent Ed Spanjaard het matig opgekomen publiek verwendde, geen moment bederven.

Kees Arntzen